

Aj roby mají svůj šmigrúst. V úterý po mrskačce

V lidovém prostředí je závěr velikonočních svátků spojen s pomlázkou. A co tímto slovem rozumíme? Jednak obřadní šlehání rostlinnými omlády, jednak dar za velikonoční koledování.

Pomlázka, jejíž kořeny spadají až do středověku, má na Valašsku řadu názvů – šmigrúst, mrskačka, šlahacka, šibačka a podobně.

Nejčastějším nástrojem velikonočního mrskání bývají na Valašsku spletené vrbové pruty (těm se na většině území říká tatory, na jižním Valašsku korbáče), nebo větve jalovce.

Dříve se k tomuto účelu užívalo též březových metliček, rákoska a kořenů lékořice.

Širokou pestrost „bicích“ nástrojů dokládá i básnička, která se při pomlázce říkala:

„Neboj ty sa moja milá, neboj ty sa metličky,

aspoň ti neoprašivjá, tvoje pěkné nožičky.

Metlička a jaloveček, to je dobré koření,
to pomáhá každé cerce od všeckého bolení.“

Jak už napověděla básnička, důvody výprasku byly a jsou čistě humánní a pozitivní – na mrskanou osobu by se měla pře-

nést svěžest a zdraví mladého proutku či větvičky.

Zároveň by se tím mělo zabránit „oprašivění“ a vůbec kožním chorobám.

V některých částech regionu bývá součástí pomlázky též namáčení děvčat v potoce nebo polévání vodou, což by máčené osobě nemělo přinést chřipku, jak by

se předpokládalo, nýbrž jarní očistu. Za ozdravné vymrskání bývali koledníci odměněni pečivem a malovaným vajíčkem, dospělí ještě kořalkou.

Na šmigrúst či mrskačku se obvykle chodilo o velikonočním pondělí. Ze starších dob máme ale doklady koledování, které se praktikovalo už v noci z neděle na

pondělí – ve Valašské Polance a Lužné to byly obchůzky maskovaných osob zvané „dudlačky“ či „pocikánské“, ve Velkých Karlovicích zase velmi časně „buďačky“.

Na závěr je nutno dodat, že povelikonoční úterý je v některých krajích spojeno se šlehačím právem žen. Tento obyčej „robskéj mrskačky“ je doložen i z Valašska. Toš roby neváhajte a oplatte tu ozdravnú kúru aj vašim chlapom!

Mgr. Milada Fohlerová, etnograf, Muzeum regionu Valašsko, Vsetín

Obr.: Šmigrúst v Novém Hrozenkově v roce 1969.

Foto: Macík. Fotoarchív muzea.

